

Obsah

(prvého vydania Šafárikovho Slovanického národopisu)

Predhovor	11
-----------------	----

ÚVOD

§ 1. Rozdelenie plemien a kmeňov	15
--	----

PRVÁ ČASŤ

Jazyk slovanický

§ 2. Rozdelenie slovanických nárečí	17
§ 3. Návod	17

Prvý oddiel

Juhovýchodný hovor

§ 4. Územie, znaky a reči	19
---------------------------------	----

Hlava I.

Reč ruská

§ 5. Územie, znaky a nárečia	20
§ 6. Nárečie veľkoruské	21
§ 7. Podrečie novgorodské	26
§ 8. Nárečie maloruské	28
§ 9. Nárečie bieloruské	32

Hlava II.

Reč bulharská

§ 10. Územie, znaky a nárečia	35
§ 11. Nárečie cirkevné čiže cyrilské	36
§ 12. Nárečie bulharské	38

Hlava III.

Reč ilýrska

§ 13. Územie, znaky a nárečia	43
§ 14. Nárečie srbské	44
§ 15. Nárečie chorvátske	52
§ 16. Nárečie korutánske	55

Druhý oddiel

Západný hovor

§ 17. Územie, znaky a reči	61
----------------------------------	----

Hlava I.

Reč laská

§ 18. Územie, znaky a nárečia	61
§ 19. Nárečie poľské	62
§ 20. Podrečie kašubské	67

Hlava II.

Reč česká

§ 21. Územie, znaky a nárečia	68
§ 22. České nárečie	69
§ 23. Nárečie uhorsko-slovenské	75

Hlava III.

Reč lužickosrbská

§ 24. Územie, znaky a nárečia	79
§ 25. Nárečie hornolužické	80
§ 26. Nárečie dolnolužické	82

Hlava IV.

Reč polabská

§ 27. Poznámka	84
§ 28. Nárečie drevľanské	84

DRUHÁ ČASŤ

Jazyky cudzie

§ 29. Indoeurópania	87
1. Kmeň litovský	87
2. Kmeň románsky	89
a) Valachovia čiže Rumuni	89
b) Vlasi	91
3. Kmeň nemecký	91
a) V rakúskom štáte	92
b) V ruskom štáte	93
c) V pruskom štáte	94
4. Kmeň albánsky	95
5. Kmeň grécky	96
6. Kmeň arménsky	97
7. Kmeň osetský	97
§ 30. Severania	98
1. Kmeň čudský	98
a) Východní a západní	98
b) Južní	100
2. Kmeň samojedský	101
3. Kmeň tatársky čiže turecký	101
a) V ruskom mocnárstve	101
b) V tureckom mocnárstve	102

4. Kmeň kalmycký	103
5. Kmene kaukazské	104

Dodatky	105
---------------	-----

PRÍLOHY

I. Prehľad národov slovanského kmeňa	110
II. Vzory slovanských nárečí	113
III. Výklad miestnych mien	137
IV. Výklad skratiek	141

Poznámka	143
----------------	-----

Pred niekoľkými rokmi som sa pri vydávaní spisu o slovanských starožitnostiach zamýšľal, ako je o tom už v predhovore zmienka, vydať dvojako historickú mapu osobitnú pre každú dobu, na ktorej by to, čo sa v knihe o starých Slovanoch píše podrobne, postupne bolo spolu a názorne vidno. Pristúpil som po nejakom čase k naplneniu svojho úmyslu, som skoro zistil, že tejto potrebe už jedna mapa, akokoľvek obširná, dostatočne vyhovieť nemôže a že nateraz je oveľa dôležitejšia iná mapa, ktorá by slúžila na dokonalé poznanie súčasného stavu slovanského kmeňa a zohľadňovala sídla jeho jazyka, pretože na poznání súčasnosti sa musí zakladať úspešné skúmanie starobytnosti Slovanov. Toto dokonalé poznanie minulosti však je aj medzi samými Slovanmi v dostatočnej miere, bohužiaľ, ešte veľmi zriedkavé. Preto som poodložil vydanie historickej mapy, ktorá je v rukopise už hotová, a pristúpil som k vydaniu tohto národopisného zemevidu s krátkym vysvetlením.

Táto mapa vznikla z materiálu získavaného od dobrých priateľov niekoľko rokov a za ochotnú pomoc im srdečne ďakujem, pretože jeho zbieranie a zostavovanie sa nezaobíšlo bez obtiaže a námahy. Prvá obtiaž vznikla pri mierke. V snábe umiestniť všetko na jednom liste, zvolil som mierku podľa možnosti veľkú a odličil sever v zmenenej mierke na vedľajšiu mapku. Ale aj pri tejto mierke, dostatočne vyhovujúcej väčšim slovanským zemiám, sa niektoré menšie zeme a krajiny, a síce práve tie, ktoré sú pre nás Čechoslovanov dôležitejšie, zmenšili tak, že ani mené miest na hraniciach a osád na inojazyčných územiach sa na mape v požadovanej úplnosti nedajú zobraziť a nedali sa na nej uviesť na príslušných miestach ani všetky osobitné názvy vetiev. Tento nedostatok som sa snažil vynahradiť čiastočne tým, že som v knihe podrobnejšie opísal hranice jazykov a nárečí podľa špeciálnych máp, s osobitnou pozornosťou som všade uvádzal najmä národné a krajové názvy a v prílohe som uviedol mená cudzích osád ležiacich na území alebo v susedstve našich nárečí. Podľa tohto návodu si šikovný milovník tejto náuky sám ľahko vytvorí takú úplnejšiu národopisnú mapu, na ktorej mu bude najviac záležať. Druhá obtiaž bola v tom, že som sa snažil vyhnúť namáhavému kresleniu úplne novej mapy a nevedel som ešte o parížskom vydaní mapy Európy od Audincau-Goujona, ktoré má rovnakú mierku s mojou, a tak som za základ svojej mapy vzal výsek Reymannovho berlínskeho vydania mapy Európy, v ktorej sa však podľa starých prameňov uvádza poloha niektorých krajín, najmä južných, je v nej množstvo neslýchane skomolených mien, a tak som ju s veľkou námahou musel prepracovať, no aj tak v nej ostali viaceré pôvodné prvky. Iné obtiaže, ktorých dosiaľ pocítoval najmä sám vydavateľ, zámerne a rád neuvádzam, pretože nemali vplyv na vnútornú hodnotu zemevidu a jeho spravidelného spisu.